

→ A hivatásként megélt rendőri munka – beszélgetés Kádár Péter kolozsvári bűnügyi nyomozóval ● 2

→ Esményekért és hitért élni: Szócs Judit tanárnő életrajzi kötete háborúról, diktatúráról, emberi sorsokról ● 3

→ Mint egy szimfónia – életinterjú Simon Gáborral, a Kolozsvári Magyar Opera volt igazgatójával ● 3

2020. OKTÓBER 29.
XXX. ÉVFOLYAM, 43. SZÁM
WWW.ERDELYINAPLO.RO

Erdélyi Napló

A HALOTTAK NAPJA ÉS MINDSZENTEK ÜNNEPE ERDÉLYBEN

Temetőlátogatás: a honvágy miatt hazatérők

Egy népi bölcsesség szerint a világ minden halottal szegényebb, de a temető mindegyikkel gazdagabb. Nekünk, erdélyieknek igazán gazdag temetőink vannak. Nemcsak a kolozsvári Házsongárd vagy a marosvásárhelyi református temető, hanem az igaz múltjáért küzdő úzvölgyi is, el egészen az elgazosodott mezőségi falvak temetőiben található jeltelen sírokig. A lapunk által megkérdézett lelképásztorok arról is vallanak, hogy halottak napja körül az elhagyott sírhelyek is fontossá válnak.

→ NAGY-BODÓ TIBOR

ÖTVÖS JÓZSEF

nyugalmazott református esperes, a marosvásárhelyi Vártemplom volt lelképásztora

Ahogy telnek az évek, ritkulnak a gyermekkori társak, és a megszépült emlékek nosztalgiájával várjuk a véletlenszerű vagy éppen megszervezett találkozókat. Vannak régi barátok, egykori gyermekkori játszótársak, akikkel már csak halottak napi időben találkozunk – a temetőben. Sajátos 20. századi sors a különféle időkben és módokban történt el- és kivándorlás: vannak emberek, akik évekig nem jönnek haza, de halottak napján hazalátogatnak szüleik sírjához. Egyik évfolyam-találkozó alkalmával ismerte be az egyik osz-

FOTÓ: GÁBOS ALBIN

Élő emlékezet. A temető meghitt csendjében elhunyt szeretteinkre gondolunk

tálytárs: már csak november 1-jén jön haza, mert olyankor nagy a honvágya. Bizony, honvágy lett a temető: meglátogatni a szülők sírját az erdélyi temetőben.

A legutóbbi félszázados erdélyi élet változásának legjellegzetesebb dokumentumai és szenvedő alanyai a falusi temetők. A fi atalok tömeges városra költözésével félreeső falvaink elnéptelenednek – legtöbb helyen alig tudják a köztemetőket rendben tartani –, de halottak napja tájkán összefognak az otthon maradottak, és rendezik a temetőt, mert az elszármazottak hazajönnek világítani. Bizony, egykor együtt indult falubeliek ma már csak a temetőben találkoznak az emlékek tiszteletteljes emlegetése mellett. Máskor el lehet odázni a szülőfaluba való hazamenést valamilyen vélt vagy valós okkal, de halottak napján nem, mert honvágy lett a temető, ahol a szülők pihennek.

Az utóbbi időben egyre mozgalmassabbá, egyre fontosabbá vált a halottak napjának megtartása. Olyan lett e nap, mint egy ünnep. Az egykori katolikus vallási gyakorlat, a halottak emlékére való temetői gyertyagyújtás rohamosan áterjedt református

vidékekre is, és manapság november 1-jén fényben, virágdíszben úsznak az erdélyi temetők. A találkozás, a sírok megtisztítása és az emlékezés mellett az ősök iránti hála és tisztelet lerovásának alkalmá és lehetősége lett. Időnként lelkünk mélyén vágyakozunk elődeink emlékének ápolására, és elmegyünk sírjaikhoz egy-egy gyertyával, cserép krizantém virággal, mert honvágy lett a temető.

„Az igaznak az emlékezete áldott...”

FEKETE LEVENTE,

nagyajtai unitárius lelkész

Szükségesek a kiemelkedő, áldott alkalmak. Életünk szent pihenői. Ahogy a pulzus méri az időt, ahogy a lélegzetvétel összeköt a végtelennel. A folyamatos létezés maga a legapróbb részleteig: Isten ajándéka. Észrevétlen, állandóan növekedik, fejlődik a virág, és egyszer csak kinyílik.

Ahogy haladunk az úton, és egyszer csak megérkezünk. Igen, mintha folyamatosan úton lennénk. A pihenők állítanak meg, hogy szétnézzünk, és rácsodálkozunk a világra és benne önmagunkra. Számba vesszük a helyet, ahol élünk rendeltetett,

társainkat, akik voltak, és akik vannak. Akik kísérnek láthatóan és láthatatlanul, hogy megoldjuk feladatainkat, amelyek fura módon bennünk és általunk életünk gyümölcsei. Talán nem is annyira csak maga a feladat a hangsúlyos. De semmiképpen nem elhanyagolható. Sőt: kihívás, erőpróba. Növekedés. Benne van

az út félelme, izgalma és öröme. De önmagában szinte értelmezhetetlen. Ha nem akikért vállaljuk a feladatokat. Akikért útnak indulunk, és nem adjuk fel. Persze magunkért is.

Szoktuk mondani, azonosulunk a nemes céllal és leszünk az a bizonyos egy erő és egy akarat. Ahogy a fa láthatatlan gyökere, látható törzse, koronája és gyümölcse egy és ugyanaz. Oszthatatlan. Magában hordja a gyümölcs a fát és a gyökér a virágot.

→ **A találkozás, a sírok megtisztítása és az emlékezés mellett az ősök iránti hála és tisztelet lerovásának alkalmá és lehetősége lett. Időnként lelkünk mélyén vágyakozunk elődeink emlékének ápolására, és elmegyünk sírjaikhoz egy-egy gyertyával, cserép krizantém virággal, mert honvágy lett a temető.**

Bármennyire furán hangzik, halottak napján, amikor édesaink sírjánál megállunk csendben, és a lobogó gyertyalángok percnyi életét számoljuk, megértjük az üzenetet. Ez nem egy mozzanat. Ez folyamat. Nem is lehet másképp. Természetszerűen vagyunk egyidőben tanúi a történeseknek, ugyanakkor részei és alakítói. Ahogy kapcsolódunk hozzá. Amilyen hittel, akarral és értékrenddel. Ahogy szövegetben a minta, és mintában a szál. Megállni és emlékezni. Nem egy önmagában elkülöníthető mozzanat. Nem különálló szappanbuborék. Amit egymástól bárhová elfújhat a szél. A pillanat pusztán önmagában megfoghatatlan és értéktelen. Nonszensz. Szoktuk mondani: a pillanat varázsa.

Igazából attól válik azzá, ahogyan beépül, elindít, motivál, megváltoztat, mássá tesz, átalakít. És bekerül a nagy egészbe. Pontosabban: nemzedékek közös tudatába, lelkébe. Amihez mindannyian hozzájárulunk. Mindaz, ami ráerősít az összetartozásra.

Talán naivan hangzik és felületes igazsággként hat, de benne van a szó, az ölelés, a mosoly, egy kacsinálás, nevetés, könnycsepp, kézfogás, biztatás, egy-egy mozdulat, ahogyan téglát téglára rakunk és fal lesz, meg ház.

folytatás a 4. oldalon